

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

אמר רבי: כשהלכתי למצות מדותי אצל רבי אלעזר בן שמוע [כלומר לברר כל ספקותי]. וי"א [שכך אמר, כשהלכתי] למצות מדותיו של רבי אלעזר בן שמוע [כלומר לברר מה מידתו ובמה הוא חכם יותר ממני]. **מצאתי את יוסף הבבלי יושב לפניו**, והיה חביב לו ביותר עד לאחת [י"מ שהכוונה בזה, שיוסף היה חביב לרבי אלעזר. וי"מ שהכוונה בזה שהיה חביב ליוסף כל מה שרבי אלעזר מלמדו]. עד שהגיעו להלכה הבאה **ששאל יוסף את רבי אלעזר**.

השוחט את הזבח להניח מדמו למחר מהו. ואמר לו רבי אלעזר כשר.

ומשמע יוסף תשובה זו, חזר על שאלתו כמה פעמים. בערבית, בשחרית, ובצהריים, ענה לו רבי אלעזר את אותה תשובה, כלומר כשר.

ולבסוף, בזמן מנחה, ענה לו כך: **'כשר, אלא שרבי אליעזר פוסל'**.

וכשמע יוסף תשובה זו, צהבו פניו מחמת שמחה.

אמר לו רבי אלעזר: יוסף, כמדומה אני שלא כיווננו שמועתינו עד עתה [כלומר כל מה שאמרתי לך עד עתה לא נראה לך כהלכה, כי רק עכשיו שמחת].

אמר לו יוסף: רבי הן, [כלומר ודאי נראים כל דבריך], אלא [משום כך צהבו פני עכשיו], כי רבי יהודה שנה לי בדין זה פסול, וחזרתי על כל תלמידיו, ובקשתי לי חבר, [ששמע כמוני], ולא מצאתי, [והייתי מתיירא שמא שכחתי], עכשיו ששנית לי פסול, החזרת לי אבידתי.

זלגו עיניו דמעות של רבי אלעזר בן שמוע, ואמר: אשריכם תלמידי חכמים, שדברי תורה חביבים עליכם ביותר, וקרא עליו המקרא הזה, "מִה אֶהְבֶּתִי תוֹרַתְךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחֹתִי", הרי מפני שרבי יהודה בנו של רבי אלעאי ורבי אלעאי תלמידו של ר' אליעזר, לפיכך שנה לך משנת רבי אליעזר, [ולא שהלכה כן, אלא חביבה היתה עליו, ולכן שנאה לך].

< **ודברים אלו יתכנו, אף לדברי רבי זירא, שרבי יהודה אמר לדברי הכל פסול, ולא רק לדברי רבי אליעזר, ואם כן יוסף שמע מרבי יהודה פסול בלא מחלוקת, ולא רק פסול משמו של רבי אליעזר. מכל מקום כשמע מרבי אלעזר, שרבי אליעזר פוסל, צהבו פניו, כי מאחר ששמע דעה האומרת בדין זה פסול, מצא חבר לדברים ששמע הוא מרבי יהודה.**

דברים שאינם מעכבים את הכשר המנחה

יש דברים, שלכתחילה יש לעשותם במנחה, אולם אם לא נעשו, לא נפסלה המנחה, וכשרה בדיעבד למרות חסרונם, ואלו הדברים שאינם מעכבים המנויים במשנתנו.

א. יציקה [של השמן] על ידי כהן.

בדף ע"ד ע"ב יתבאר בעזה"י, שכל המנחות הנעשות בכלי, טעונות שלושה מתנות של שמן. (א) תחילה נותן שמן בכלי בעודו ריקן, [ועליו נותנים את הסולת]. (ב) חוזר ונותן שמן על הסולת כדי לבוללו בסולת. (ג) חוזר ויוצק שמן על המנחה הבלולה, לקיים מצוות יציקה.

ויציקה אחרונה זו, מעכבת את הכשר המנחה, ולכן אם לא נעשית כלל, המנחה פסולה.

- שנאמר במנחת סולת, "וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן", וכן נאמר במנחת מחבת, "וַיִּצַקְתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן", וכל דין שנכתב פעמים, הרי זה מלמד, שהוא מעכב את הכשר הדבר.

- א"נ דין זה למד, מתוך שנאמר במנחת מחבת, "וַיִּצַקְתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא", ו"הוא" עיכוב הוא, ללמד, שאם לא יצקו עליה שמן, אינה קרויה מנחה.

ומכל מקום, דווקא כשלא היתה יציקה כלל, המנחה פסולה, אבל אם לא היתה יציקה על ידי כהן, אלא על ידי ישראל, המנחה כשרה, שאין כהונה מעכבת את הכשר העבודה הזו.

וּלְהֵלֵךְ יִתְבַּאֵר בַּעֲזַה"י, הָאֵם בְּכָל הַמִּנְחוֹת הַדִּין כֵּן, שֶׁהֵן כִּשְׁרוֹת גַּם עַל יְדֵי יִצְיָקָה שְׁלִישְׁרָאֵל אוֹ שֵׁשׁ מִנְחוֹת שְׁאִינֵן כִּשְׁרוֹת אֲלֵא עַל יְדֵי יִצְיָקָה שֶׁל כֹּהֵן. וְכִמּוֹ כֵּן יִתְבַּאֵר בַּעֲזַה"י, הָאֵם רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹדָה לְדִין זֶה, אוֹ שֶׁלְדַעְתּוֹ כָּל הַמִּנְחוֹת אֵינֵן כִּשְׁרוֹת, אֲלֵא אִם כֵּן הִיְתָה הַיִּצְיָקָה עַל יְדֵי כֹהֵן].

ב. בְּלִילָה [שֶׁל סוּלַת בִּשְׁמֹן].

לְכַתְחִילָה יֵשׁ לְתַת שִׁמֹן [מִתְנָה שְׁנִיָּה] אַחַר הַסּוּלַת, לְבֹלְלוֹ בְּסוּלַת. אוֹלָם בְּדִיעֵבֵד, אִם נִתֵן אֶת כָּל הַשִּׁמֹן קוֹדֵם לְסוּלַת, וְלֹא בִלְלוֹ בְּסוּלַת, מֵאַחַר שֶׁלֹּא חִסַּר מִשְׁיַעוֹר הַשִּׁמֹן שֶׁבִּמְנַחָה, אָף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִבְלַל בְּסוּלַת, הַמִּנְחָה כִּשְׁרָה. [וּבִלְבַד שֶׁתִּהְיֶה רְאוּיָה לְבִלְיָה, כְּלוּמֵר, שְׁאִין בֵּה יוֹתֵר מִשְׁיַעוֹר שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹנִים שֶׁל סוּלַת עִם לֹג שִׁמֹן, אֲבֵל אִם יֵשׁ שְׁשִׁים וְאַחַד עֶשְׂרוֹנִים שֶׁל סוּלַת עִם לֹג שִׁמֹן, מֵאַחַר שְׁאִינֵם רְאוּיִים לְהִיּוֹת נִבְלָלִים כְּרְאוּיָה עִם לֹג שִׁמֹן, הַמִּנְחָה פְּסוּלָה, [=כָּל הַרְאוּיָה לְבִילָה אֵין בִּילָה מִעַכְבַּת בּוֹ, וְכָל שְׁאִינוֹ רְאוּיָה לְבִילָה בִּילָה מִעַכְבַּת בּוֹ]].

ג. פְּתִיתָה [שֶׁל כָּל הַמִּנְחָה].

בְּדָף ע"ה יִתְבַּאֵר בַּעֲזַה"י, שֶׁכָּל הַמִּנְחוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּכָלִי, טַעוֹנוֹת פְּתִיתָה, [שִׁיפּוֹרְרוֹ אוֹתָם לְפְתִיתִים], שֶׁנֶּאֱמַר "פְּתוֹת אֶתָּה פְּתִים", וְלְכַתְחִילָה צְרִיךְ לְפּוֹרֵר אֶת כָּל הַמִּנְחָה קוֹדֵם הַקְּמִיצָה, לְפְתִיתִים בְּשִׁיעוֹר הַמְּבוֹאֵר שֵׁם, כְּדֵי שֶׁהִכְהֵן יוֹכֵל לְקַמּוֹץ מִהַפְּתִיתִים.

אוֹלָם בְּדִיעֵבֵד, אִם לֹא פִתַּת אֶת כָּל הַמִּנְחָה, אֲלֵא פִתַּת מִהַמִּנְחָה רַק כְּדֵי הַקְּמִיצָה, הַמִּנְחָה כִּשְׁרָה.

- וְלִשְׁוֹן רְאוּשׁוֹן, כִּשֵׁם שְׁאֵם לֹא פִתַּת כָּלֵל אֶת [שְׁאֵר] הַמִּנְחָה, הִיא כִּשְׁרָה, כֵּךְ אִם פִתַּת אֶת הַמִּנְחָה הַרְבֵּה עַד שֶׁעָשָׂה פְּתִיתִים קִטְנִים יוֹתֵר מִהַשִּׁיעוֹר, הִיא כִּשְׁרָה.

- וְלִשְׁוֹן שְׁנִי, כִּשֵׁם שְׁאֵם לֹא פִתַּת כָּלֵל אֶת [שְׁאֵר] הַמִּנְחָה, הִיא כִּשְׁרָה, כֵּךְ אִם פִתַּת אֶת הַמִּנְחָה מֵעַט, וְהִיוּ הַפְּתִיתִים גְּדוּלִים מִהַשִּׁיעוֹר הָאֵמֹר בְּהֵם, הַמִּנְחָה כִּשְׁרָה. [וְהַחִידוּשׁ בְּזֶה, שֶׁלֹּא רַק כִּשְׁלֵא פִתַּת כָּלֵל, שֶׁלְכָל הַפְּחוֹת יֵשׁ עַל הַמִּנְחָה תּוֹרַת חֲלוֹת, הִיא כִּשְׁרָה, אֲלֵא אָף כִּשְׁפִתַּת מֵעַט, שִׁיִּצְאוּ הַחֲתִיכוֹת מִתּוֹרַת חֲלוֹת, וְעַדִּיין לֹא נִכְנָסוּ לְתּוֹרַת פְּתִיתִים, הַמִּנְחָה כִּשְׁרָה].

ד. מְלִיחָה.

בְּדָף כ"י יִתְבַּאֵר בַּעֲזַה"י דִּין מְלִיחַת הַקּוּמֶץ וְהַלְּבוּנָה, וְהָאֵם הוּא מִעַכְבֵּת אֶת הַכֶּשֶׁר הַמִּנְחָה.

ה. תְּנוּפָה [בְּמִנְחַת הָעוֹמֵר וּבְמִנְחַת קְנָאוֹת].

מִנְחַת הָעוֹמֵר וּמִנְחַת סוּטָה טַעוֹנוֹת תְּנוּפָה, [כְּפִי שִׁיתְבַּאֵר בַּעֲזַה"י בְּדָף ס"א].

וּמְכָל מְקוֹם, בְּדִיעֵבֵד, אָף אִם לֹא הוֹנְפוֹ, הֵן כִּשְׁרוֹת.

ו. הַגְּשָׁה [בְּקֶרֶן דְּרוּמִית מִעֶרְבִית].

בְּסוּף דָף י"ט יִתְבַּאֵר בַּעֲזַה"י דִּין הַגְּשַׁת הַמִּנְחָה בְּמִזְבֵּחַ, וּמְקוֹם הַהַגְּשָׁה, וְכֵן שְׁאִין הַהַגְּשָׁה מִעַכְבַּת אֶת הַכֶּשֶׁר הַמִּנְחָה, וְלִכֵּן אִפִּילוֹ אִם לֹא נַעֲשִׂיתָ כָּלֵל, הַמִּנְחָה כִּשְׁרָה.

ז. מְשִׁיחָה בִּשְׁמֹן.

יֵשׁ מִנְחוֹת הַטַּעוֹנוֹת מְשִׁיחָה בִּשְׁמֹן, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,

"וַיִּרְקִיקִי מִצּוֹת מְשִׁחִים בְּשִׁמֹן".

וּמְכָל מְקוֹם, בְּדִיעֵבֵד, אָף אִם לֹא נִמְשַׁחוּ בִּשְׁמֹן, הֵן כִּשְׁרוֹת.

הָאֵם הַיִּצְיָקָה טַעוֹנָה כְּהוֹנָה

מְבוֹאֵר בְּבְרִייתָא, שֶׁלְדַעְתָּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, כָּל כֹּהֵן שְׁאִינוֹ מוֹדָה בְּעִבּוּדָה, אֵין לוֹ חֶלֶק בְּכְהוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר, "הַמְּקַרֵּיב אֶת דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֶהֱרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה", לְלַמֵּד שֶׁרַק כֹּהֵן שְׁמוּדָה בְּעִבּוּדָה, [כְּגוֹן בְּזִרְיָקָה הָאֵמֹרָה כֹּאן], יֵשׁ לוֹ חֶלֶק בְּכְהוֹנָה, [כִּשְׁוֹק הַיָּמִין הָאֵמֹר כֹּאן], אֲבֵל כֹּהֵן שְׁאִינוֹ מוֹדָה בְּעִבּוּדָה, אֵין לוֹ חֶלֶק בְּכְהוֹנָה.

וְלֹא רַק לְעַנְיִין עִבּוּדַת הַזְּרִיקָה נֶאֱמַר הַדִּין הַזֶּה, אֲלֵא אָף לְעַנְיִין חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה הַעֲבֻדוֹת הַבְּאוֹת: (א) יִצְיָקָה. (ב) בְּלִילָה. (ג) פְּתִיתָה. (ד) מְלִיחָה. (ה) תְּנוּפָה. (ו) הַגְּשָׁה. (ז) קְמִיצָה. (ח) הַקְּטֹרֶת. (ט) מְלִיחָה. (י) קְבִלַת הַדָּם (יא) הַזָּאֵה. (יב) הַשְּׁקִיָּאָה סוּטָה. (יג) עֲרִיפַת עִגְלָה. (יד) טַהֲרַת מְצוֹרַע. (טו) נְשִׂאוֹת כְּפִים, בֵּין מִבְּפָנִים [בְּעִזְרָה, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר,

"וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם"], וּבֵין מִבְּחוּץ [בְּכָל עִיר וְעִיר].

כָּל כֹּהֵן שְׁאִינוֹ מוֹדָה בְּאַחַת מִהַעֲבֻדוֹת הַלְלוֹ, אֵין לוֹ חֶלֶק בְּכְהוֹנָה, שֶׁנֶּאֱמַר, "מִבְּנֵי אֶהֱרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה", לְלַמֵּד עַל עֲבֻדוֹת הַמְּסוּרוֹת לְבְנֵי אֶהֱרֹן, שֶׁכָּל כֹּהֵן שְׁאִינוֹ מוֹדָה בֵּהֵן, אֵין לוֹ חֶלֶק בְּכְהוֹנָה.

למדנו מברייתא זו, שלדעת רבי שמעון, היציקה היא עבודה המסורה לכהנים, ואם כן, היא פסולה בזר, ולפיכך, אין המנחה כשרה, אלא אם כן היתה היציקה של השמן על ידי כהן.

וכבר נתבאר, שלדעת משנתנו היציקה כשרה בזר.

< ללשון ראשון אמר רב נחמן, שלא נחלק רבי שמעון על חכמים בדין זה, כי לא אמר רבי שמעון שהיציקה טעונה כהונה אלא במנחת כהנים, אבל במנחת ישראל הוא מודה, שכשרה בזר, [ואף חכמי משנתנו, שהכשירו את היציקה בזר, במנחת ישראל הכשירוה, ולא במנחת כהנים].

< וללשון שני אמר רב נחמן, שלא נחלק רבי שמעון על חכמים בדין זה, כי לא אמר שהיציקה טעונה כהונה אלא במנחות שאין טעונות קמיצה, [כמנחת כהנים, ומנחת נסכים], אבל במנחות [ישראל] הנקמצות, הוא מודה, שהיציקה כשרה בזר, [ואף חכמי משנתנו, שהכשירו את היציקה בזר, במנחות הנקמצות הכשירוה, ולא במנחות שאינן נקמצות].

- והטעם לחילוק זה, בין מנחות ישראל הנקמצות, למנחות שאינן נקמצות, כי דין זה, שהיציקה כשרה בזר, למד מהכתוב, "וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עֲלֶיהָ לְבָנָהּ. וַהֲבִיָּאָה אֶל בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ", שמשמע ממנו, שרק מהקמיצה ואילך מצווה שתעשה המנחה בכהן, אבל יציקה שקודם הקמיצה, כשרה אף בישראל, וכל זה במנחות הנקמצות, אבל מנחות שאינן נקמצות, מתחילתן הן טעונות כהונה.

< אולם רבא הקשה על דברי רב נחמן, שהרי דין יציקה לא נתפרש בתורה אלא במנחות ישראל הנקמצות, ומריבוי שנאמר באותו כתוב למדו, שכן הדין גם בשאר מנחות שאינן נקמצות, שטעונות יציקה, ומאחר שדין יציקה בכל מקום למד מיציקה האמורה במנחות ישראל הנקמצות, אם בהן היציקה כשרה בזר, אף בשאר מנחות היציקה כשרה בזר.

ולכן, על כרחך, מאחר ששמענו שדעת חכמים [במשנתנו], שהיציקה כשרה בזר, בכל המנחות הדין כן. וטעמם כנ"ל, משום שמשמעות הכתוב, "וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עֲלֶיהָ לְבָנָהּ. וַהֲבִיָּאָה אֶל בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ", שרק מהקמיצה ואילך צריכה להיעשות על ידי כהנים, אבל יציקה ובליה שקודם הקמיצה, כשרות בזר. [ולכן בכל המנחות היציקה כשרה בזר].

ומאחר ששמענו שדעת רבי שמעון [בברייתא הנ"ל], שהיציקה טעונה כהונה, בכל המנחות הדין כן. ונאמרו שני ביאורים, מה טעמו של רבי שמעון, שהיציקה טעונה כהונה.

דף י"ט

ביאור א' – מקרא נדרש לפניו ולאחריו.

כלומר דעת רבי שמעון שמקרא נדרש לפניו ולאחריו, ואם כן, כך יש לדרוש, את הכתוב "וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עֲלֶיהָ לְבָנָהּ. וַהֲבִיָּאָה אֶל בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ", (א) לפניו, "וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן ... בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים", מלמד, שהיציקה על ידי הכהנים. (ב) לאחריו, "בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ", מלמד שהקמיצה על ידי הכהנים. [ולכן בכל המנחות היציקה פסולה בזר].

- ואולם ביאור זה נדחה, כי מצינו ברייתא, שנחלקו בה חכמים ורבי שמעון, בביאור הכתוב, "וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עֲלֶיהָ לְבָנָהּ. וַהֲבִיָּאָה אֶל בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ", הרי זה מלמד, שההבאה אל הכהנים מחוברת לעניין הכתוב תחילה, "וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן", ומכאן, שגם היציקה טעונה כהונה.

ביאור ב' - וי"ו מוסיף על עניין ראשון.

כלומר דעת רבי שמעון, מאחר שנאמר ההבאה אל הכהנים בוי"ו, "וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עֲלֶיהָ לְבָנָהּ. וַהֲבִיָּאָה אֶל בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ", הרי זה מלמד, שההבאה אל הכהנים מחוברת לעניין הכתוב תחילה, "וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן", ומכאן, שגם היציקה טעונה כהונה.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות יתקבלו בברכה:

עבור הורביץ

בנק פאגי (52) סניף 183 חשבון 654248

ניתן לתרום גם בפייפל